Slovenská jazykovedná spoločnosť
pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

VARIA
XXXII

Zborník príspevkov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov

Editorky

Soňa Rešovská
Stanislava Spáčilová
Miroslava Kyseľová

VYDAVATEĽSTVO PREŠOVSKEJ UNIVERZITY

VARIA
XXXII

Zborník príspevkov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov

Editorky

Soňa Rešovská
Stanislava Spáčilová
Miroslava Kyseľová

Prešov
2024

VARIA XXXII
Zborník príspevkov
z 32. kolokvia mladých jazykovedcov

Editorky:
Mgr. et Mgr. Soňa Rešovská, PhD.
Mgr. Stanislava Spáčilová, PhD.
Mgr. Miroslava Kyseľová, PhD.

Recenzentky:
prof. Mgr. Martina Ivanová, PhD.
doc. Mgr. Olha Madyar, CSc.
Mgr. Anna Gálisová, PhD.

Vydavateľ:
Prešovská univerzita v Prešove vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity, 2024

Publikácia bola vydaná elektronicky v Digitálnej knižnici UK PU:
http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Resovska1

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedajú autori.

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadna jeho časť sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani inak rozširovať bez predchádzajúceho súhlasu majiteľov autorských práv s výnimkou citovania podľa STN ISO 690.

© Soňa Rešovská, Stanislava Spáčilová, Miroslava Kyseľová, autori, 2024
© Prešovská univerzita v Prešove, 2024

ISBN 978-80-555-3409-1

„POLIŠTĚNÍ" A „ODLIŠTĚNÍ" PUŠPERKU. PŘÍKLAD Z LOKÁLNÍ TOPONOMASTIKY JIHOZÁPADNÍCH ČECH

David Franta

1 Úvod

Ves Pušperk (ob. Poleň, o. Klatovy) je v současnosti malým sídlem (podle sčítání obyvatelstva z roku 2021 má pouze 36 obyvatel), ale díky hradu, jehož zřícenina se nad ní tyčí a jenž jí dal i jméno, má bohatou minulost. Tu zkoumali dosud archeologové a historikové, ale lingvistického potenciálu si nepovšiml Jaromír Spal (1972), což napravil až onomastik Pavel Štěpán (2019; 2023). Studie se zaměřuje na vývoj názvu této vsi zejména ve 20. st. na pozadí proměny jazykové krajiny.

2 Metodologie

Onomastická studie se opírá o tradiční filologickou metodu, jež tkví ve sběru a popisu historických onymických pramenů, ale tyto dobové doklady interpretuje na základě komunikačního modelu ostravské onomastické školy (David, 2011; David – Klemensová – Místecký a kol., 2022) a podílí se tak na výzkumu jazykové krajiny.

3 Analýza

Původ oikonyma Pušperk je třeba hledat u zakladatele významného hradu postaveného poblíž vsi (později městečka) Poleň jako hradu střežící obchodní cestu vedoucí z Klatov přes Horšovský Týn až do Falce.

Jaroš Veliký ze Slivna a Poděhus, jak byl v české romantické i pozitivistické historiografii znám, figuroval na dvoře přemyslovských králů Václava I. a Přemysla Otakara II. jako výkonný dvorský úředník i srdnatý bojovník. Romantické dějepisectví ho ztotožňovalo s Jaroslavem ze Šternberka, mytopoetickým zachráncem Evropy před Tatary z *Rukopisu královédvorského* (Jireček, 1877). O původu šlechtického rodu, jehož příslušníkem byl tento rytíř, se vedou spory, o jeho českém původu se polemizuje. Jeho predikát byl dříve odvozován podle vsi Horní Slivno na Mladoboleslavsku, nejnovější hypotéza ale poukazuje na podobnost zápisu latinského predikátu *de Sliven* s dolnolužickosrbskou vsí Zlivin (něm. *Schlieben*), odkud pocházel aristokratický rod Schliebenů, jehož někteří členové se díky vazbám na Hrabišice stali služebníky přemyslovských králů (Pauk, 2012). V erbovním štítě měli Schliebenové šachové pole, což některé (amatérské) heraldiky 19. st. zmátlo, aby je měli za Tovačovské z Cimburka (v erbovním štítě se nacházelo cimbuří, ne nepodobné šachovnici). Erbovní štít prvního majitele Pušperku však doložen není, pouze klenot. „Nevěděl jsem sobě rady s rodem pana Jaroše, ani když jsem list s pečetí na své oči spatřil před několika lety v archivu kapitolním, kde opravdu liška běžící vypodobněna jest jako klénot nade přílbicí bez erbu." (Kolář, 1883, s. 104). Běžící lišku v klenotu pana Jaroše ze Schlieben uvádějí i další (např. Král z Dobré Vody, 1898, s. 71–72; 2003 [1900], s. 328). Pečeťmi s vyobrazením lišky disponovali Albert z Poděhus (1298) a Vilém z Újezda a Poděhus (1387) (Sedláček, 2003, s. 163, 174), potomci Jaroše ze Schlieben. Název hradu Pušperk a pozdější vsi je tudíž jméno heraldické, odvozené z erbovního znamení lišky (Šmilauer, 1966, s. 132).

Obrázek 1. Pečeť Alberta z Poděhus (Sedláček, 2003, s. 163).
Obrázek 2. Pečeť Viléma z Újezda a Poděhus (Sedláček, 2003, s. 174).

Pušperský hrad vznikl asi kolem roku 1260, protože roku 1264 se jeho majitel píše jako *Jaroschius de Whsperch*, v roce 1266 jako *Jarossius de Vvhsperch*, jeho manželka Kateřina (z Říčan?) roku 1298 jako *Katharina, relicta Jarossii de Fuchsperch*. Dalšími doloženými variantami tohoto toponyma do 15. st. jsou Fusperk (1355), Fuxperg (1377), Fusperg (1392), Pussperk (1390), Pusperk (1410) (Profous, 1951, s. 504). Německé názvy středověkých hradů v českých zemích svědčí o stycích s německou rytířskou kulturou a geografickou blízkostí příhraničí, včetně jihozápadních Čech, kde se nalézá také Pušperk. Německá pojmenování hradů byla nejčastěji vytvořena jako kompozita s komponentem *-stein*, *-berg*, *-burg*, *-bach*, *-eck*, *-wart* s různou distribucí, např. komponent *-berg* se objevoval již od 12. st., ale nejčastěji sloužil k pojmenování hradů ve 13. st. (Bok, 1983), což odpovídá také dataci založení pušperského hradu. Německojazyčné módy ve vrcholně- a pozdněstředověké onomastice českých zemí si byli vědomi i umělci volbou „němečtější" varianty pojmenování hradu či šlechtického predikátu – např. reálná osobnost nejvyššího lovčího Českého království Ctibora Tlama, mj. majitele pušperského hradu, je stylizovaná ve Vrchlického parnasistní veselohře jako „dobrá a veselá kopa", jež se vsadí s purkrabím hradu Ještěkem z Wartenberka, že žádná z žen nepřekročí císařský zákon zakazující jim pobyt na Karlštejně. V textu hry je Ctibor Tlam identifikován jako Ctibor z Fuchsberka (Vrchlický, 1885, s. 30–31), nikoliv *z Pušperka*, což odpovídá i historické realitě (varianta *Pussperk* je doložena až po smrti Karla IV., viz výše). Navíc autora této komedie netřeba (v tomto případě) osočovat z neznalosti či povrchnosti předkládaných středověkých reálií, včetně toponym, protože Vrchlický studoval na klatovském gymnáziu a z Domažlic se svým bratrem podnikal výlety po hradech – explicitně jsou uvedeny nedaleké strážné hrady Rýzmberk a Herštejn (Frída, 2016, s. 47). Ahistoricky však užívají distribuce toponyma Pušperk pro 13.–14. st. současní spisovatelé Jan Bauer v historickém detektivním románu *Hrad mrtvých* (2018), jehož hlavní hrdinou je Raimund z Pušperku, dvořan Elišky Přemyslovny, a Vlastimil Vondruška v témže žánru *Smrt šumavského poustevníka* (2024), kde líčí okolnosti založení hradu Pušperk „nedaleko Domažlic".

Toponymická varianta hradu a později i podhradí, pro něž se pojmenování (metonymicky) přeneslo (taktéž jako pro oikonyma Košumberk, Šternberk aj.; Matúšová, 2015, s. 172) a z něhož vznikla ves, nikdy příliš rozsáhlá, se ustalovala od začátku 15. st. pod vlivem raněnovověké disciplinace a byrokratizace na Pušperk. Dokládají nám to prameny adminis-

trativního rázu, včetně map a soupisu daňových povinností od 17. st. V berní rule pro Plzeňský kraj (vizitace probíhala v letech 1654–1655) je uváděn *Pušberg* (s. 789), v tereziánském katastru ze 40. let 18. st. jako *Puschberg* (v rejstříku s. 462). Na mapách 18.–19. st. se vyskytuje většinou *Puschberg*, občas s grafickou variantou písmene *f* místo *s* (Müllerovo mapování, 1720; 1. vojenské mapování 1764–1768; mapa zobrazující okres Nýrsko 1837–1844; 2. vojenské mapování 1843–1844; 3. vojenské mapování 1877–1880), někdy i se „slovanskou" (rozuměj českou) variantou *Pussberk* (stabilní katastr a jeho císařský povinný otisk, 1837) nebo i *Pušperk* (indikační skica, 1826–1843). Výjimečně se objevují i jiné varianty: *Pušperg* (sčítání lidu, 1890); *Buschberg* (Kreybichova mapa Klatovského kraje, 1832), tak i v Heberově kresbě pušperského hradu (Heber, 1845, s. 311); chybně *Puschlberg* (mapa Plzeňského kraje Homannových dědiců, 1769); nikdy však již *Fuchsberg*.

Hláskoslovný vývoj toponyma vysvětluje historik August Sedláček jednoduše: „... jména německé Vuhsperch čili Fuchsberg, což se pak napřed Fusperk, později Pušperk vyslovovalo" (Sedláček, 1893, s. 42). Záměna retnic *v* (retozubné) – *f* – *b* – *p* – *m* – *w* (obouretné) není vzácná v obecné češtině, např. *brabenec* „mravenec"; v českých nářečích, srov. např. *vřed* pro česká, slezská a východomoravská nářečí vs. *břed* pro oblast východní části jižních Čech a zbytek Moravy (ČJA 5, 2005, s. 442–443); ani v jihozápadočeském nářečí, např. *vřes* > *břasa* (ČJA 2, 1997, s. 237) nebo toponymum *Bolfánek*, jež označuje kapli sv. Wolfganga u Chudenic, tj. nedaleko Pušperka. Alteraci labiál v případě *Fuchsberg* > *Pušperk* umocnila etymologická neprůhlednost u původně německojazyčného pojmenování podobně jako v případě *Wolfgang* > *Bolfánek*.

V úředních dokumentech před první světovou válkou ani po ní se původní varianta pojmenování hradu Fuchsberg nevyskytuje. Během germanizace českých názvů v letech 1939–1945 byl Pušperk poněmčen pouze na *Puschberg*, nikoliv na *Fuchsberg*, ale zároveň byla pozměněna jeho českojazyčná varianta na *Pušberk* (Amtliches deutsches Ortsbuch, 1940, s. 127). Po násilné germanizaci došlo v Československu po 2. světové válce k revitalizaci starých českých jmen a (neo)bohemizaci. Druhá z uvedených strategií proměny jazykové krajiny českých zemí neušla ani Pušperku. Dne 25. srpna 1950 bylo na radě Okresního národního výboru v Klatovech „po vysvětlení podaném přítomným úředníkem JUDr[.] Václavem Vadlejchem v záležitosti změny místních názvů v okrese Klatovy" a „po doporučení min[isterstva] vnitra" „usneseno schváliti a předložiti min[isterstvu] vnitra k příslušnému projednání" změny místních názvů: mj. *Fuchsberg* (ob. Chudenín) > *Liščí* a *Pušperk* (ob. Poleň) > *Liška*. Bohužel se nám nepodařilo najít odborný posudek návrhu změny oikonyma pro druhý zmiňovaný případ; ve fondech Ministerstva vnitra Nová registratura a Státní znaková komise chybí jakákoliv písemná komunikace mezi úřady ohledně této agendy (sdělil František Štverák, zaměstnanec Národního archivu, via e-mail, 1. 11. 2023). Můžeme se tedy jen domnívat, že i výrazně a dlouho počeštěný (od 15. st.) a vžitý název Pušperk mohl být vnímán v dobovém kontextu degermanizace nepatřičně. „V dobách nedávno minulých byste ji [= ves Pušperk] pod tímto názvem hledali marně. Jak je dodnes patrno z map, nesla tato ves po určitou dobu název Liška. Proč tomu tak bylo? Bylo to dáno dobou a změnami, které postihly naši republiku po roce 1948. Tehdejší vedoucí straně se zdál název Pušperk moc německý, a tudíž kapitalistický, takže byl počeštěn" (Kastl, 2015, s. 4).

Ztíženou situaci měl klatovský úřad při „polištění" Pušperku, protože zároveň řešil přejmenování názvu vsi *Fuchsberg*, názvu etymologicky totožného. Pro alespoň jednu z nich by se nabízel kalk *Liščí Hora*, nicméně ten byl již rezervován pro *Fuchsberg*, vysídlenou osadu v sousedním okrese, jež se roku 1950 stala součástí obce Rybník (o. Domažlice). Jazykové zákony ČSR z 20. let 20. st. nařizovaly, aby v okresech s německou menšinou, jež musela tvořit alespoň 20 %, byla zavedena česko-německá soustava (Klemensová, 2022, s. 283), což se

Pušperku netýkalo, protože jej obývali pouze Češi (Statistický lexikon obcí v Čechách, 1924, na základě sčítání lidu z 1921 uvádí 143 obyvatel české národnosti), navíc název vsi byl vnímán již jako výrazně počeštěný, ale dotklo se zbývajících dvou osad s většinovým německým obyvatelstvem (Statistický lexikon obcí v Čechách, 1924; pro Fuchsberg u Chudenína 335 obyvatel, z toho 333 německé a 2 „cizozemské" národnosti; pro Fuchsberg u Rybníka 105 obyvatel německé národnosti).

O vhodnosti zvolené varianty *Liška* místo dosavadního pojmenování *Pušperk* můžeme dnes již jen spekulovat (soudí tak o výsledku poválečné bohemizace Klemensová, 2022, s. 285), nicméně lze alespoň konstatovat, že oikonyma pojmenovaná po hospodářsky nevyužívaných zvířatech a tvarově s nimi identická jsou v českém prostředí poměrně řídká, uvažujeme-li o hypotetických oikonymech jako *Medvěd* (bez dokladu), *Vlk* (1 doklad, a sice jen myslivna U Bílého vlka; Chytilův místopis, 1930, s. 1280) nebo *Jelen* (4 doklady, z toho 1 obec, 1 osada, 1 skupina chalup, 1 hájovna; Chytilův místopis, 1930, s. 470) apod. Početnější jsou doklady oikonym *Liška*, včetně přívlastků (celkem 8 dokladů, z toho 3 skupiny chalup, 1 skupina domů, 3 samoty, 1 hájovna); *Lišky* (3 doklady, z toho 1 skupina chalup, 1 mlýn, 1 samota); oikonymum *Lišák* vzniklo z něm. *Fuchsenbauer*, v překladu „Lišácký sedlák", v metaforickém významu vychytralý (jako liška) (samota, ob. Čeřín, o. Český Krumlov; Chytilův místopis, 1930, s. 653).

Po roce 1989 byly původní názvy toponym, včetně německojazyčných zčásti rehabilitovány. Dne 1. 3. 1990 došlo k vyčlenění samostatné obce Poleň s několika vsemi, včetně Lišky (1/1991 Ú. v. Přehled změn v územní organizaci), ale již 8. 3. 1991 byla Obecním zastupitelstvem v Poleni přijata „žádost p. [Josefa] Vladaře z Lišky [čp. 3] na přejmenování Lišky na Pušperk" a následně i schválena. Došlo také ke změně v pojmenování katastrálního území, ne tak časté, jak vzpomíná Zdeněk Kalčík, ředitel Katastrálního území v Klatovech: „Za patnáct let své praxe si pár změn pamatuji. [...] Například katastrální území Liška se přejmenovalo na Pušperk. Tím se vrátili ke starému původnímu názvu." (U Tupadel?, e15).

Hlavní motivací „odlištění" a návratu k původnímu pojmenování byla vžitost oikonyma Pušperk mezi původními obyvateli vsi i blízkého okolí. Nikdo z respondentů pocházejících z Poleňska bez ohledu na věk nebo vzdělání, s nimiž jsem hovořil osobně, telefonicky nebo písemně e-mailem, neužívali ve sféře běžné každodenní komunikace dobový úřední název *Liška*. Dva respondenti uvedli, že s tímto pojmenováním se setkávali pouze na dopravních značkách informujících o začátku nebo konci obce. Všem pamětníkům však bylo známo, že pojmenování *Liška* bylo oficiálním názvem pro ves, které místní neřekli jinak než *Pušperk*, což si někteří uvědomovali, když posílali dopis nebo pohlednici na adresu v dotyčném sídle.

Poválečná bohemizace v tomto případě úspěšná nebyla, protože nebyla lokálními mluvčími přijata. Přišli-li totiž do Liščí a Liščí Hory, sídel po válce Němci opuštěných, noví „kolonisté", nemuseli mít „valného zájmu na tom, jak se bude nová obec jmenovat", jak cituje z posudku Archivu ministerstva vnitra k názvu České Křídlovice (dn. Božice, o. Znojmo) Jaroslav David (2011, s. 108). Pušperk ovšem nové kolonisty nevítal, zůstaly v něm i po válce sedět na svých gruntech staré selské rody.

Navíc dvojkolejnost pojmenování *Pušperk – Liška* neprobíhala pouze v letech 1950–1991, nýbrž i po této době ještě v několika jistých komunikačních situacích. Takovými komunikačními sférami byla sféra literární a mediální komunikace, např. v populárně-naučné literatuře (Susa, 1998, ps. 1991–1996), literatuře pro děti (Růžička, 1997, s. 13: „Z Klatov zamíříme přes Dolany a Poleň k vesnici zvané Liška.") a publicistice (Hrad Pušperk obklopuke [sic!] smíšený les na skalnatém suku nad obcí Liška, 2008, průvodcem byl Karel Mráz, bývalý gymnazijní učitel a starosta Klatov). Ani ve sféře institucionální komunikace nedošlo k jednoznačnosti v uplatňování staronového pojmenování. Zarážející je setrvačnost pojmenování

pro autobusovou zastávku, jež nesla po celou dobu provozu podnikem ČSAD autobusy Plzeň označení *Poleň, Liška, rozc. 1,0* (Štěpán, 2019). Až nový dopravce ARRIVA STŘEDNÍ Čechy, s. r. o., se odhodlal po 30 letech (tj. k 25. 11. 2021) od oficiální změny názvu vsi k přejmenování i zastávky na *Poleň, Pušperk, rozcestí*; ještě vloni uváděl internetový portál *mapy.cz* zastaralý název zastávky (Štěpán, 2023), což letos již napravil.

Z autopsie žáka Základní školy v Chudenicích (1998–2004) si vybavuji ne jednu příhodu, kdy turisté dopravující se linkovým autobusem, lačníce po návštěvě zříceniny hradu, přejeli kvůli této dvojkolejnosti právě onu zastávku, z níž by měli k historické pamětihodnosti nejblíže; po zjištění omylu pak vystupovali na následujících zastávkách ve Zdeslavi, popř. až ve Mlýnci, čímž si vycházku na Pušperk chtě nechtě prodloužili.

Dvojkolejnosti v pojmenování *Pušperk – Liška* využila pro jazykový humor rodina, jež zakoupila chalupu na Pušperku roku 1973, tj. v době, kdy se vesnice oficiálně nazývala *Liška*. Její členové, přistěhovavší se sem zčásti z Chudenic, zčásti z Klatov, užívali ve sféře běžné každodenní komunikace obě pojmenování, čehož využili při návrhu potisku na mikině vyhotovené k 50. výročí zakoupení nemovitosti.

Obrázek 3. Potisk na mikině vyhotovené k výročí zakoupení nemovitosti na Pušperku/Lišce v roce 1973 prim. MUDr. Bedřichem Barborkou (fotografie František Kislinger, 2023).

4 Závěr

Toponyma, zejm. oikonyma *Fuchsberg* na území dnešní ČR byla po světových válkách, především po té druhé vystavena nacionalizačnímu tlaku projevujícímu se ve změně jazykové krajiny. Hůře lze hodnotit jazykovou správnost nových pojmenování než míru jejich úspěšnosti. Ryze česká oikonyma i oronyma nahrazující původní pojmenování Fuchsberg se uchytila ve sféře běžné každodenní komunikace a ve styku se sférou institucionální komunikace v oblastech zalidněných po roce 1945 novým obyvatelstvem (Liščí, o. Klatovy; Liščí Hora, o. Domažlice), nikoliv však ve vnitrozemí Čech, ač by šlo i o jeho okraj. O tom svědčí spletitý vývoj pojmenování vsi Pušperk (o. Klatovy) po roce 1950 a komunikační nesnáze

dvojkolejnosti pojmenování *Pušperk – Liška* zapříčiněné neochotou původních českojazyčných obyvatel vsi a blízkého okolí si „češtější" toponymum Liška ve sféře běžné každodenní komunikace osvojit a zvnitřnit. Pravděpodobně totiž nevnímali etymologicky německý název, zastřený hláskoslovnými změnami od 15. st., kdy se poprvé objevuje současné pojmenování vsi, za nečeský, a i kdyby vnímali, nemělo by to nejspíše vliv na úspěšnosti bohemizace. Dvojkolejnost probíhala i po roce 1991 v různých komunikačních sférách, včetně té institucionální s různou setrvačností, nejdéle pak v jízdním řádu, způsobovala komunikační bariéry a ztěžovala naplňování komunikačních záměrů. Rudolf Šrámek má pravdu, když vysvětluje, že onomastika je „nauka o fungování propriální složky jazyka. Vrstvy jazyka a jména v té propriální složce mají komunikativně identifikační funkci, a proto se zařazují do komunikace. Kdyby nebyla komunikace, nebyla by jména zapotřebí. Je to jenom zvláštní prvek v rámci komunikace" (rozhovor s Rudolfem Šrámkem, In: Chromý – Lehečková, 2010, s. 247–285, zde s. 263).

LITERATURA

Amtliches deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Herausgegeben vom Reichsprotektor in Böhmen und Mähren. Prag: Selbsverlag des Reichsprotektors in Böhmen und Mähren 1940. 435 s.

BOK, Václav: Německá hradní jména v Čechách. In: Onomastika jako společenská věda. Sborník příspěvků z 1. československé onomastické konference. Sborník prací pedagogické fakulty v Ostravě. Acta facultatis paedagogicae Ostraviensis, řada D-19. Eds. Rudolf Šrámek a kol. Praha: SPN 1983, s. 271 – 275.

BURDOVÁ, Pavla: Změny názvů obcí a osad v západních Čechách po roce 1945, I. část – bývalý Plzeňský kraj. In: Minulostí západočeského kraje, 1971, roč. 8, s. 209 – 218.

Český jazykový atlas 2. Eds. Jan Balhar, Pavel Jančák a kol. Praha: Academia 1997. 507 s.

Český jazykový atlas 5. Eds. Jan Balhar a kol. Praha: Academia 2005. 680 s.

DAVID, Jaroslav: Smrdov, Brežněves a Rychlonožkova ulice. Kapitoly z moderní české toponymie. Praha: Academia 2011. 333 s.

FRÍDA, Bedřich: Paměti. In: Bedřich Frída – Jaroslav Vrchlický. Vedle sebe šli jsme dálnou poutí... Vzpomínky ze života dvou bratří. Ed. Jiří Hubáček. Praha: FF UK 2016, s. 43 – 113.

HEBER, Franz Alexander: České hrady, zámky a tvrze. Západní Čechy. Ed. Irena Bukačová. Praha: Argo 2002. 532 s.

Chytilův místopis Československé republiky. Sestavil Alois Chytil. Praha: Alois Chytil 1930. 3. vydání. 1488 s.

CHROMÝ, Jan – LEHEČKOVÁ, Eva (eds.): Rozhovory s českými lingvisty III. Praha: Akropolis 2010. 352 s.

JIREČEK, Hermenegild: Pan Jaroš ze Slivna. Nákres životopisný. In: Časopis Matice moravské, 1877, roč. 9, č. 3, s. 95 – 101.

KASTL, Petr: Hrad Pušperk na Chudenicku (= Zapomenuté hrady, tvrze a místa 47). Plzeň: Ing. Petr Mikota 2015. 36 s.

KLEMENSOVÁ, Tereza: Babička z Reichenbergu a cappucino z Falknow Cafe – rehabilitace německých názvů. In: David, Jaroslav – Klemensová, Tereza – Místecký, Michal a kol.: Od etymologie ke krajině: onomastika pro 21. století. Brno: Host 2022, s. 280 – 297.

KOLÁŘ, Martin: Pan Jaroš ze Slivna a jeho rod. In: Sborník historický vydaný na oslavu desítiletého trvání Klubu historického v Praze. Praha: Klub historický v Praze 1883, s. 104 – 109.

KRÁL Z DOBRÉ VODY, Vojtěch: Heraldika. Brno: Garn 2003 (reprint, 1900). 420 s.

KRÁL Z DOBRÉ VODY, Vojtěch: Znaky rodů českých vydané při Časopisu Společnosti přátel starožitností českých. Praha: Společnost přátel starožitností českých 1898. 32 s.

MATÚŠOVÁ, Jana: Německá vlastní jména v češtině. Praha: NLN 2015. 320 s.

PAUK, Marcin R[afał]: Migrace – protekce – asimilace. Lužičtí Schliebenové v české politické elitě 13. století. In: Časopis Matice moravské, 2012, roč. 131, č. 1, s. 117 – 128.

PROFOUS, Antonín: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny. 3. díl: M – Ř. Praha: Česká akademie věd a umění 1951. 629 s. Dostupné z WWW: https://mjc.ujc.cas.cz. [cit. 2023-11-09].

RŮŽIČKA, David: Malý inspirativní rodinný průvodce po pověstech Klatovska. Plzeň: Grafia 1997. 65 s.

SEDLÁČEK, August: Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl 9. Domažlicko a Klatovsko. Praha: knihtiskárna Františka Šimáčka 1893. 294 s.

SEDLÁČEK, August: Atlasy erbů a pečetí české a moravské středověké šlechty. Svazek 5. Ed. Vladimír Růžek. Praha: Academia 2003. 384 s.

SPAL, Jaromír: Poznámky ke jménům západočeských hradů. In: Minulostí západočeského kraje, 1972, roč. 9, s. 183 – 190.

Statistický lexikon obcí v Čechách. Úřední seznam míst podle zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 266 Sb. zák. a nař. Vydán ministerstvem vnitra a Státním úřadem statistickým na základě výsledků sčítání lidu z 15. února 1921. Praha: Státní úřad statistický 1924. 598 s.

SUSA, Zdeněk: Ultreia. Zpráva o putování z Prahy až na konec světa 1991–1996. Díl I. Od Vltavy k Loiře. Středokluky: Zdeněk Susa 1998. 302 s.

ŠMILAUER, Vladimír: Úvod do toponomastiky (nauky o vlastních jménech zeměpisných). Praha: SPN 1966. 233 s.

ŠTĚPÁN, Pavel: Ostrov nad Ohří a Tajanov u Tupadel. K nejastnostem v toponymech. In: Propria a apelativa – aktuální otázky II. Eds. Ladislav Janovec a kol. Liberec – Praha: Technická univerzita v Liberci – Univerzita Karlova – Ústav pro jazyk český AV ČR 2023, s. 17 – 22.

ŠTĚPÁN, Pavel: Liška Nezmar. In: Týdeník Rozhlas, 25. 10. 2019, s. 26.

VRCHLICKÝ, Jaroslav: Noc na Karlštejně. Praha: Jos. R. Vilímek 1885. 103 s.

ZDROJE

Změna jízdního řádu na lince 450822. Integrovaná doprava Plzeňského kraje. Dostupné z WWW: https://www.idpk.cz/cz/jizdni-rady-a-spoje/zmeny-provozu/?change=173&line=780. [cit. 2023-11-09].

Hrad Pušperk obklopuke [sic!] smíšený les na skalnatém suku nad obcí Liška. Český rozhlas Plzeň, 21. 6. 2008. Dostupné z WWW: https://www.mujrozhlas.cz/odkazy-minulosti/hrad-pusperk-obklopuke-smiseny-les-na-skalnatem-suku-nad-obci-liska. [cit. 2023-11-09].

U Tupadel? To nikdo nenajde. e15. Dostupné z WWW: https://www.e15.cz/magazin/u-tupadel-to-nikdo-nenajde-837782. [cit. 2023-11-09].

PRAMENY

Národní archiv. 4140-2 Liška – dříve Puschberg (Pussberk). Indikační skici – Čechy (1826–1843). KLA370018370. Čechy. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=KLA370018370. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Müller, Joh. Christoph – Kauffer, Michael. Mappa geographica Regni Bohemiae in duodecim circulos divisae cum comitatu Glacensi et districtu Egerano... 1720. 25 listů. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sbirka1&idrastru=I-1-137_16. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Bohemika. Sbírka I – map a plánů vydaných do roku 1850. Homann, dědicové. Regni Bohemiae circulus Pilsnensis... 1769. 1 list. Dostupné

z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sbirka1&idrastru=I-1-169. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. 5959 Pušperk – dříve Puschberg (Pussberk). Originální mapy stabilního katastru 1 : 2 880 (1824–1843) – Čechy. Liška, berní okres Klatovy. 1837. 7 listů. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=omc&idrastru=B2_a_4C_5959_1. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. 4140-2 Pušperk – dříve Puschberg (Pussberk). Císařské povinné otisky 1 : 2 880 (1824–1843, 1851–1871) – Čechy. Liška, berní okres Klatovy. 1837. 7 listů. Dostupné z WWW: https://uazk.cuzk.gov.cz/vademecum_mapy/permalink?xid=10c3d69b822848d1a4b229e2720adede. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Bohemika. Sbírka I – map a plánů vydaných do roku 1850. Kreybich, Fr. Jac. Heinr. – Enders, C. W. – Pluth. Charte vom Klattauer Kreise des Königreiches Böheim... Praha, 1832. 1 list. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sbirka1&idrastru=I-1-148. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. S-X-25. Mapa kultur. B2_c_C23__14_ZS-X-25. 1837–1844. Nýrsko. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=mapy_kult&idrastru=B2_c_C23__14_ZS-X-25. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000 – odvozená. 1952. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Klatovy_7-0_1952 . [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000 – odvozená. 1981. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Klatovy_7-0_1981 . [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000. Název: Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000 – odvozená. 1992. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Klatovy_7-0_1992. [cit. 2023-11-09].

Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000. Klatovy 7-0. Státní mapa 1 : 5 000 – digitální. 2003. Dostupné z WWW: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Klatovy_7-0_2003. [cit. 2023-11-09].

Státní okresní archiv v Klatovech. Okresní úřad Klatovy I. Census 1890 Pušperg, inv. č. 1506, karton 34. Dostupné z WWW: https://www.portafontium.eu/census/soap-kt/1890/polen-liska. [cit. 2023-11-09].

Státní okresní archiv v Klatovech. ONV Klatovy. Zápis o řádné schůzi rady ONV v Klatovech 25. 8. 1950.

Státní okresní archiv v Klatovech. Obecní úřad v Poleni. Zápis z rady Obecního zastupitelstva [Poleně] 8. 3. 1991.

Berní rula, sv. 25. Kraj Plzeňský, díl III. Eds. I. Čadková – M. Zahradníková. Praha: Státní ústřední archiv 2003. 1126 s.

Tereziánský katastr český, sv. 2. Rustikál (kraje K–Ž). Eds. A. Chalupa – M. Lišková – J. Nuhlíček – F. Rajtoral. Praha: Archivní správa ministerstva vnitra 1966. 524 s.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra českého jazyka a literatury
Veleslavínova 42, 301 00 Plzeň
Česká republika
psenice1@kcj.zcu.cz